

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspävelulain väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspävelulain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 182/2016 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Annika Parsons, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtaja Antti Huhtamäki, Maatalousyrittäjien eläkelaitos

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Suomen Kuntaliitto
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien lomituspävelulaissa säädettyjä asiakasmaksuja. Esityksessä ehdotetaan, että vuonna 2017 pidettävässä lomituksessa sijaisapumaksuja, tuetun maksullisen lomituksen maksua sekä varallaolon tuntimaksua alennetaan.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017 ja sen on tarkoitus olla voimassa 31 päivään joulukuuta 2017.

Valiokunnan mietintö StVM 39/2016 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen tavoitteena on tukea maatalousyrittäjien työssäjaksamista, työhyvinvointia sekä työn ja perheen yhteensovittamista. Esityksessä ehdotetaan, että vuoden 2017 talousarvioesitykseen sisältyvästä maatalouden 50 miljoonan euron tukipaketista käytetään 10 miljoonaa euroa maatalouslomituksesta perittävien asiakasmaksujen alentamiseen. Lisäksi osana tukipakettia Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle on talousarvioesityksessä osoitettu miljoona euroa maatalousyrittäjien hyvinvointia parantaviin hankkeisiin.

Valiokunta pitää merkittävänä, että valtiontalouden säästöpainesta huolimatta maatalousyrittäjien tilannetta voidaan hallituksen esittämällä tavalla helpottaa ja siten välillisesti vaikuttaa myös eläinten hyvinvointiin.

Maatalouslomitusta on maksutonta kotieläintaloutta päätoimisesti harjoittavalle maatalousyrittäjälle 26 päivän vuosiloman ajalta lukuun ottamatta mahdollisia valvontakäyntejä tilalla ja automaation vaatimaa varallaoloa. Asiakasmaksuja sen sijaan peritään sijaisavusta ja tuetusta maksullisesta lomittaja-apusta. Sijaisapuun on oikeus lähinnä silloin, kun yrittäjä on tilapäisen syyn vuoksi estynyt hoitamasta välttämättömiä yrityksen hoitoon liittyviä tehtäviä. Sijaisapua käytetään pääsääntöisesti joko työkyvyttömyyden tai perhevapaan vuoksi. Sijaisavun tuntimaksua ehdotetaan alennettavaksi 31 prosenttia. Tuettua maksullista lomittaja-apua maatalousyrittäjä voi saada enintään 120 tuntia vuodessa. Sen hintaa ehdotetaan alennettavaksi 13,75 eurosta 12 euroon tunnilta.

Lomituspalvelujen asiakasmaksuja korotettiin vuoden 2016 alusta. Maksujen korotukset ovat johtaneet siihen, että maatalousyrittäjät käyttävät aiempaa vähemmän maksullista apua ja työskentelevät sairaana ja jättävät perhevapaita pitämättä. Sijaisapumaksun alentamisella pyritään kannustamaan yrittäjiä tällaisissa tilanteissa irrottautumaan työstä. Myös tuetun maksullisen lomituksen hinnan alentamisen tavoitteena on laskea palvelujen käyttökynnystä. Mahdollisuus palvelujen käyttöön on tärkeää erityisesti nuorille yrittäjille ja pienten lasten vanhemmille.

Varallaolosta perittävän maksun alentaminen 5 eurosta 1,5 euroon tunnilta helpottaa erityisesti tilan automatisointiin investoineiden yrittäjien mahdollisuuksia saada vapaata työstä. Samalla se parantaa maatalousyrittäjien tasavertaisia edellytyksiä pitää vuosilomia, kun vuosiloman pitäminen ei tule maksamaan automatisoitujen tilojen omistajille kohtuuttomasti. Vuosiloma on maksutonta niille lomaan oikeutetuille, jotka eivät tarvitse varallaoloa.

Valiokunta toteaa, että maksujen alentaminen tukee myös maatalouslomittajien työllisyyttä ja voi vähentää myös työn osa-aikaisuutta, mikäli lomituksen käyttö ennakoidusti lisääntyy. Osa-aikaisuutta voitaisiin vähentää edelleen lisäämällä tuetun maksullisen lomituksen enimmäistuntimäärää. Tuntimäärän nostamisen sijasta hallitus on kuitenkin päätenyt esittämään määrärahan käyttämistä maksujen alentamiseen, koska näin mahdollisimman moni maatalousyrittäjä hyötyy valtion talousarvioon varatusta tuesta ja pystyy irrottautumaan ympärivuorokautisesta vastuusta eläinten hoidossa.

Esitetyt maksujen alennukset koskevat vain vuotta 2017. Valiokunta katsoo, että tilapäisen määrärahan vaikuttavuutta on syytä seurata. Valiokunta toteaa, että maatalouslomitusta koskevan lain

Valiokunnan mietintö StVM 39/2016 vp

kokonaisuudistus on valmisteilla sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä tulee arvioitaviksi myös maksullista lomitusta koskevien säännösten muutostarpeet.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 182/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 7.12.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Sanna Lauslahti kok
jäsen Anne Louhelainen ps
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Annika Saarikko kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Martti Talja kesk
varajäsen Satu Taavitsainen sd
varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää